

PŁAW (40) *sb*

pław *m* (11) [*w* *znac.* 1., 2. i 5.], [**pława**] *f* [*w* *znac.* 2., 3., 4.], pław *a.* pława (29).

-ąw; -aw- (26), -aw- (4); -aw- *BielKron, KochPs, KochDryas*; -aw- : -aw- *KochPhaen* (1:1); *w* pława *końcowe a jasne*.

sg N pław (2), [**pława**]. ◊ *G* pławu (1). ◊ *A* pław (4). ◊ *I* pławem (3); -em (2), -(e)m (1). ◊ *L* pławie (3). ◊ *pl N* pławy (13). ◊ *G* pław (4), pław(o)w (1) *SienLek* (4:1). ◊ *D* pławam (1). ◊ *A* pławy (7). ◊ *L* pławiech (1).

Sł stp brak, Cn w innym znaczeniu, Linde XVI – XVIII w.

1. *Płynąca woda, nurt, fale; natatitle Mącz* (4) : *Mącz* 248c; *KochDryas* A3; *Wodę z fkały zdróy pędzi/ á tá niewftrącona Szrodkiem nieofulfzonéy łąki fwóy pław kona. KochFrag* 52; *źródła nowego Iákiéysi wody prágnielz? nie widzilz wdzięczného Który szród zamku bieży pławem przeźroczyftym? GosłCast* 25; [*Vlégaią fie wody y ściele fie pławem/ Pod kołmi fzumiftémi morze záburzoné VergKoch* 147 (*Linde*)].

2. *Pływanie, żeglowanie; navigatio Volck* (4) : *KochPs* 165; *Eridaná vyřzy wřchodzącégo Zeglarz/ ná Orioná czekaiąc lámégo/ Aby mu miarę nocy/ álbo pławu ziawił KochPhaen* 24, 11; [*Volck Qqq4v*].

Wyrażenie: »morski pław« (1): *morłki pław zátym Nie był ludziom znaiomy: á dla bréły złotá/ W niebełpieczeńtwo żaden nie wdawał żywotá. KochPhaen* 5.

3. *Przedmiot unoszący się na wodzie, nie tonący* (4) : *Crates lignorum, Pławy drzewá. Mącz* 67b; [*Tákiez ná fpodku głązy ołowne aby sieć na doł ciągnęły/ á ná wierzchu drzewiáne pławy coby sieć ná wierzchu trzymaiąc rościągály Cresc* 1571 644, 643 (*Linde*); *Volck Qqq4v*].

Szereg: »pęcherz (a, albo) pław« (3): *gdy fie kto vczy pływać czyni tho przy pęcherzu álbo pławye/ áby fnađ nye vtonął GliczKsiąż* O2, O2 [2 r.].

4. [*Flota: pławá/ Navigatio, classis. Volck Qqq4v.*]

5. *Wyrażenie przyimkowe*: »w pław« = *płynąc (nie łodzią)* (3) : *StryjKron* 250; *CzahTr* D4; *Tego fię nam chce/ co ná cudzym brzegu/ [...] Więć nie czekaiąc y przewozu drugi/ Przebrnął fzerokie bołą nogą ftrugi/ Ow fię zaś nágo y bez wielkich zábaw/ Puścił w rzekę w pław. KlonFlis* C3; [*StryjPoczqt* 146].

6. *Płetwa rybia* (1) : [*żeglując do Kalekuty*] *widzieli taką rybę wielką/ iż przewyzłzáła wielkością ich okręty/ którą było widác nád wodą wyfoko/ máiąc pławy iáko v wietrznego młyná powietrzniki BielKron* 452v; [*Cetus też z boku przyszedł, z wyniosłymi pławy; Rzymskie ze wszec stron trwoząc utrapione nawy. StryjPoczqt* 59].

[*Wyrażenie*: »pławy grzbietowe«: *łowem infzych Ryb mnieyftych [szczuka] żywie/ ktorey fie tylko okuń przeciwi podniozwłzy wzgorę pławy grzbietowe/ ogonem fie obráca do fczuki SienHerb* 305b.]

7. *Krwawienie z narządów rodnych kobiet [tylko w pl]* (24) : *Gdy porodzeniu zbytnie pławy idą/ weźmi foku fzáltwiew polney/ á w tym báwełnę zmaczawłzy do máćice wetkni. SienLek* 111v, 108v, 109, 110, S[ss]4.

Wyrażenie: »miesięczne pławy« (19): *Miefyęczone pławy wzruřza korzeń ieleniego žiela/ Sáwiná á polna miętká gdy to w Winie álbo w piwie wárzą á piją. SienLek* 109; *Dla pośpieźnego poczęcia/*

weźmi kość z fercá ieleniego/ zębu łoniowego [...] ma páni pić z winem/ gdy iey grań miesięcznych pław minie *SienLek* 112, 97, 108, 108v [3 r.], 109 [2 r.], 109v [3 r.] (19).

Synonimy: 1. *nurt, prąd*; 2. *pływanie, żeglowanie*; 4. *armata, flota*; 7. »miesięczne pławy«: *miesiące, miesięcznica*, »miesięczna biegunka«, »miesięczna choroba«, »miesięczna niemoc«, »niemoc na księżycy«, »niewieści fluks«, »przyrodzona choroba«, »przyrodzona niemoc«, »swa choroba«, »swa niemoc«, »swe rzeczy«.